

10 Zjednoczenie Włoch i Niemiec

WYMAGANIA WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

XXIII. Europa i świat w II połowie XIX i na początku XX w. Uczeń:

1) opisuje sytuację polityczną w Europie w II połowie XIX w., w tym procesy zjednoczeniowe Włoch i Niemiec

CELE LEKCJI

Uczeń:

ZNA

- daty: 1859, 1860, 1861, 1862, 1864, 1866, 1867, 1870, 1870–1871, 1871,
- postacie: Camilla Cavoura, Giuseppe Garibaldi, Ottona von Bismarcka, Napoleona III, Wilhelma I.

ROZUMIE

- pojęcia: wyprawa tysiąca, zjednoczenie oddolne, zjednoczenie odgórne, „czerwone koszule”, Związek Północnoniemiecki,
- dlaczego Włosi dążyli do zjednoczenia,
- rolę Camilla Cavoura i Giuseppe Garibaldi w procesie jednoczenia Włoch i Ottona von Bismarcka w procesie jednoczenia Niemiec.

POTRAFI

- przedstawić i omówić sytuację polityczną Włoch i Niemiec po kongresie wiedeńskim,
- wskazać na mapie główne państwa istniejące na Półwyspie Apenińskim przed zjednoczeniem Włoch,
- omówić cele i etapy jednoczenia Włoch i Niemiec,
- lokalizować na mapie najważniejsze miejsca i obszary związane z kolejnymi etapami jednoczenia Włoch i Niemiec,
- wskazać na mapie zjednoczone Królestwo Włoch i obszar Cesarstwa Niemieckiego,
- dostrzec podobieństwa i różnice w procesie jednoczenia Włoch i Niemiec,
- wymienić skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla kontynentu europejskiego.

CZAS ZAJĘĆ

2 godziny lekcyjne.

Część 1. Zjednoczenie Włoch

I. Wprowadzenie

Korzystając z tekstu w podręczniku (s. 72) i metody metaplanu, zastanawiamy się z uczniami nad następującą kwestią:

- Dlaczego Włochy nie są zjednoczone?

Podczas uzupełniania metaplanu ► zwracamy uwagę na wpływ postanowień kongresu wiedeńskiego oraz istnienia Świętego Przymierza na sytuację Włochów po 1815 r.

Korzystając z mapy ściennej Europy po kongresie wiedeńskim, ilustrujemy sytuację polityczną Półwyspu Apenińskiego oraz rolę, jaką na tym obszarze odgrywała Austria.

Tę część lekcji podsumowujemy, zadając pytanie 2 (s. 72).

II. Rozwinięcie

Informujemy, że zadaniem uczniów będzie przygotowanie gazety, w której znajdą się artykuły o kolejnych etapach jednoczenia Włoch.

Dzielimy klasę na trzy grupy, rozdajemy instrukcje ► , materiał ilustracyjny (komentarz do lekcji) oraz mapy konturowe Włoch ► .

Grupa I

Waszym zadaniem jest przygotowanie artykułu, w którym opiszecie wydarzenia, do jakich doszło w latach 1859–1860. Wykorzystajcie informacje z podrozdziału *Od Piemontu do Królestwa Włoch* (podręcznik, s. 73, pkt 1). Zaznaczcie na mapie konturowej obszary, które zostały w tym okresie wcielone do Piemontu.

Grupa II

Waszym zadaniem jest przygotowanie artykułu, w którym opiszecie wydarzenia, do jakich doszło w latach 1860–1861. Wykorzystajcie informacje z fragmentu podrozdziału *Od Piemontu do Królestwa Włoch* (podręcznik, s. 74, pkt 2). Zaznaczcie na mapie konturowej obszary, które zostały w tym okresie wcielone do Piemontu.

Grupa III

Waszym zadaniem jest przygotowanie artykułu, w którym opiszecie wydarzenia, do jakich doszło po 1861 r. Wykorzystajcie informacje z fragmentu podrozdziału *Od Piemontu do Królestwa Włoch* (podręcznik, s. 74–75, pkt 3 i pkt 4). Zaznaczcie na mapie konturowej obszary, które zostały w tym okresie wcielone do Piemontu.

Po upływie wyznaczonego czasu przedstawiciele grup prezentują wyniki swojej pracy. Nauczyciel uzupełnia ich wypowiedzi. Pozostali uczniowie zapisują najważniejsze informacje w zeszytach.

III. Podsumowanie

Prosimy uczniów, aby się zastanowili, co – ich zdaniem – w największym stopniu przyczyniło się do sukcesu zjednoczenia Włoch. Wyjaśniamy, że odpowiedzi te po-

służą nam na kolejnych zajęciach, gdy będziemy porównywać przebieg zjednoczenia Włoch ze zjednoczeniem Niemiec.

Metody kontroli

Ćwiczenie 1 – rubryka dotycząca Włoch (zeszyt ćwiczeń, s. 26).

Praca domowa

Ćwiczenie 2 (zeszyt ćwiczeń, s. 27–28).

Komentarz do lekcji

Materiałem ilustracyjnym przekazany grupom mogą być m.in. skserowane ilustracje z podręcznika.

Część 2. Zjednoczenie Niemiec

I. Wprowadzenie

Rozpoczynamy od odczytania tekstu źródłowego z podręcznika (s. 76). Następnie wspólnie z uczniami zastanawiamy się, jaką zapowiedź przyszłości zawiera fragment tego przemówienia.

II. Rozwinięcie

W krótkim wykładzie omawiamy sytuację polityczną Niemiec po kongresie wiedeńskim. Wyjaśniamy, że – podobnie jak w przypadku Włochów – decyzje kongresu nie spełniły oczekiwań Niemców. Zwracamy uwagę na rywalizację polityczną między dwoma największymi państwami niemieckimi i stopniowe przejmowanie inicjatywy przez państwo pruskie. Jako punkt przełomowy dla procesu wzrostu znaczenia Prus wskazujemy przejście urzędu kanclerza przez Ottona von Bismarcka.

Rozdajemy uczniom karty pracy ► i prosimy, aby odnaleźli w podrozdziale „Żelazo i krew” (s. 75) informacje dotyczące planów politycznych kanclerza. Po ich wspólnym przeanalizowaniu uczniowie uzupełniają odpowiednie rubryki na schemacie w kartach pracy.

Analizując plany polityczne kanclerza Ottona von Bismarcka, odwołujemy się również do informacji w biogramie. Zwracamy uwagę na elastyczność tego polityka, który jako zwolennik konserwatyzmu i monarchii potrafił wprowadzić w państwie pruskim wiele rewolucyjnych, jak na owe czasy, zmian.

Wieszamy na tablicy mapę ścienną Europy i omawiamy etapy zjednoczenia Niemiec. Wskazujemy na mapie obszary, na których toczyły się kolejne wojny prowadzone przez Prusy, miejsca głównych bitew oraz terytoria, jakie zajmowało to państwo.

W tym czasie uczniowie uzupełniają pozostałą część schematu na kartach pracy.

Po zakończeniu wykładu przypominamy pytanie, które zostało zadane pod koniec poprzednich zajęć (*Co – waszym zdaniem – w największym stopniu przyczyniło się do sukcesu zjednoczenia Włoch?*). Następnie prosimy, aby uczniowie zastanowili się, jaki czynnik okazał się decydujący w przypadku procesu jednoczenia Niemiec.

Korzystając z fragmentu podrödziału *Skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec* (s. 77), wprowadzamy pojęcia zjednoczenia oddolnego i zjednoczenia odgórnego oraz wskazujemy podobieństwa i różnice w procesie jednoczenia obu państw.

Omawiając przebieg wojny Prus z Francją, odwołujemy się do ilustracji w podręczniku (s. 77) i zwracamy uwagę na przewagę militarną armii pruskiej w tym konflikcie.

Prosimy uczniów o przyjrzenie się ilustracji w podręczniku (s. 78) i zachęcamy do odpowiedzi na pytanie o jej propagandowe przesłanie z punktu widzenia przywódców Niemiec oraz Francji.

III. Podsumowanie

Polecamy uczniom zapoznać się z fragmentem podrödziału *Skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec* (s. 78) i inicjujemy dyskusję na temat konsekwencji, jakie dla Europy miały zmiany na mapie politycznej kontynentu w latach 1859–1871.

Zwracamy uwagę na to, że choć spełniło się marzenie dwóch wielkich narodów europejskich, to reperkusje tych wydarzeń w skali kontynentu okazały się niekorzystne.

Metody kontroli

Ćwiczenie 1 – rubryka dotycząca Niemiec (zeszyt ćwiczeń, s. 26).

Praca domowa

Ćwiczenie 3 (zeszyt ćwiczeń, s. 28).